

EKONOMIE

GRAAD 12

Olimpiade Vraestel

Ronde Twee

Punte: 30

Tyd: 1 uur

Datum: 3 Augustus 2022

Instruksies

1. Vul antwoorde in op die ANTWOORDBLAD.
2. Onthou om jou persoonlike inligting volledig in te vul op die ANTWOORDBLAD.
3. Die ANTWOORDBLAD het 4 afdelings, maak seker dat jy die korrekte vak kies.
4. Elke vraag het 4 moontlike antwoorde (A B C D)
Slegs een antwoord is korrek.
Kleur die antwoord sirkel volledig in.
5. Sterkte!

SIRKELVLOEI

1. Die sirkelvloeimodel toon die verhouding tussen:
 - A die primêre, sekondêre en tersiêre sektore in die ekonomie.
 - B behoeftes en begeertes in die ekonomie.
 - C wat om te produseer, hoe om te produseer en vir wie om te produseer.
 - D die verskillende rolspelers en hul interafhanklikheid in die ekonomie.

2. Watter een van die volgende is waar met betrekking tot faktormarkte?
 - A Huishoudings gebruik hulpbronne van produsente in ruil vir faktorvergoeding.
 - B Huishoudings koop finale goedere en dienste van produsente as deel van finale verbruiksbesteding.
 - C Huishoudings verkoop hul produksiefaktore aan maatskappye in ruil vir lone, rente, winste en huur.
 - D Maatskappye en die regering koop goedere vir finale en intermediêre verbruik.

NASIONALE GROOTHEDE & VERMENIGVULDIGER

3. Watter een van die volgende voorbeelde word NIE beskou as belegging soos gesien in Ekonomie nie?
 - A Agnes open 'n vaste deposito vir 'n termyn van 24 maande om hoër rente op haar spaargeld te kry.
 - B Ben, 'n boer, herbou 'n stoorfasiliteit op sy plaas nadat dit afgebrand het.
 - C Caroline gradeer haar skootrekenaar op met die nuutste weergawe van die rekenaarprogram wat sy gebruik om haar werk te doen.
 - D Derick bou 'n nuwe fabriek om persoonlike beskermende drag te produseer.

4. 'n Ekoonom wil die produksie-uitset van verskillende lande vergelyk. Watter een van die volgende moet sy bestudeer?
 - A Verbruikersprysindeks.
 - B Bruto binnelandse produk.
 - C Werkloosheidsyfer.
 - D Indeks van leidende aanwysers.

5. Watter een van die volgende sal jy insluit wanneer jy die BBP van 'n land bereken?
 - A 'n Haarkapper sny die hare van haar kinders.
 - B 'n Gesin dra by tot die DBV.
 - C 'n Huis word deur 'n tweede eienaar gekoop.
 - D Die weermag koop 'n nuwe vevliegtuig.

6. Ethel het haar eie besigheid begin om verjaardagkoeke te bak. Watter van die volgende sal beskou word as 'n intermediêre produk of diens vir haar besigheid?
 - A Die koekpanne en kombuisware wat sy gekoop het.
 - B Die stoof en ander klein toestelle wat sy gekoop het.
 - C Die bestanddele wat sy gekoop het.
 - D Die huur wat sy vir haar werkruimte betaal.

7. Die volgende weerspieël die hipotetiese ekonomie van Land Z:

Jaar	Nominale BBP	Indeks (1990 = 100)	Indeks (2000 = 100)
1990	R500 000 000	100	(I)
2000	R1 200 000 000	200	100

As 2000 die basisjaar was, sal die waarde van die indeksyfer aangedui as (I) en afgerond tot die naaste heelgetal, _____ wees.

- A 0
- B 42
- C 100
- D 200

SAKESIKLUSSE

8. Die Suid-Afrikaanse regering het 'n daling van R1,50 per liter in die brandstofprys aangekondig as deel van hul twee maande belastingvakansie inisiatief. Dit vorm deel van 'n _____ beleid.
- A beperkende fiskale
 - B uitbreidende fiskale
 - C beperkende monetêre
 - D uitbreidende monetêre
9. Die draaipunte van 'n sakesiklus staan bekend as:
- A uitbreiding en piek.
 - B piek en inkrimping.
 - C inkrimping en trog.
 - D piek en trog.
10. Watter een van die volgende beskryf nie 'n tipiese kenmerk van sakesiklusse nie?
- A Sakesiklusse wissel in tydsuur.
 - B Sakesiklusse wissel in intensiteit.
 - C Sakesiklusse het 'n vasgestelde patroon.
 - D Sakesiklusse volg 'n perfekte tydvolgorde.

OPENBARE SEKTOR

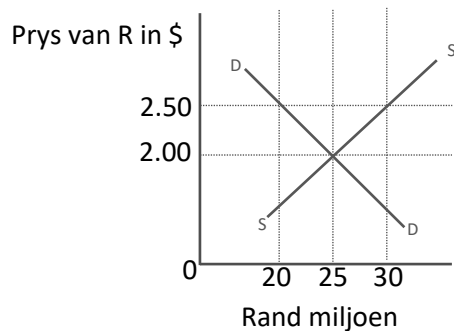
11. Suid-Afrika word beskou as 'n gemengde ekonomie. Dit beteken dat:
- A beide die produksiesektor en die dienssektor belangrike komponente van die ekonomie as geheel is.
 - B beide arbeid en kapitaal belangrike rolspelers in die produksie van goedere en dienste in die ekonomie is.
 - C goedere en dienste deur óf private óf openbare maatskappye vervaardig word, afhangende van die winsgewendheid van die produkte wat geproduseer word of dienste wat gelewer word.

- D die arbeidsmag bestaan uit beide hoogs geskoolde werkers en minder geskoolde werkers.
12. Die oordrag van eienaarskap van bates van die openbare sektor na die private sektor staan bekend as:
- A parastatal-oordragte.
 - B subsidies.
 - C nasionalisering.
 - D privatisering.
13. Die persoonlike inkomstebelastingstelsel in Suid-Afrika is:
- A direk en progressief.
 - B direk en regressief.
 - C indirek en progressief.
 - D indirek en regressief.

INTERNASIONALE HANDEL

14. Die belangrikste rede vir handel is dat:
- A sommige lande verkies om te fokus op die produksie van een produk.
 - B hulpbronne nie eweredig tussen lande versprei is nie.
 - C die geleentheid om wins te maak verbeter word.
 - D rentekoerse nie dieselfde is in alle lande nie.
15. Internasionale handel sal waarskynlik korttermyn werkloosheid veroorsaak in nywerhede wat:
- A fokus op slegs nasionale handel.
 - B fokus op slegs tersiêre nasionale handel.
 - C om invoere meeding.
 - D fokus op beide nasionale en internasionale handel.
16. Watter een van die volgende is NIE 'n rede vir internasionale handel nie?
- A Produksiekoste in een land is hoër as in 'n ander land.
 - B Pryse in een land is hoër as in 'n ander land.
 - C Die produktiwiteit van arbeid in een land is laer as in 'n ander land.
 - D Een land kry politieke voordeel bo 'n ander as hulle meer invoer en minder uitvoer.
17. Die regering implementeer wetgewing wat die praktyk van buitelandse verkryging van motorvoertuigonderdele sal beperk. Hierdie wetgewing kan die beste beskryf word as:
- A tariefkwotas.
 - B uitvoersubsidies.
 - C vrywillige uitvoerkwotas.
 - D plaaslike inhoudsvereiste.

18. Die volgende hipotetiese grafiek toon die ZAR wat in ewewig is. Wat moet die Suid-Afrikaanse Reserwebank doen om 'n wisselkoers van ZAR1:USD2.50 te bereik?

- A Koop R5 miljoen.
- B Koop R10 miljoen.
- C Verkoop R5 miljoen.
- D Verkoop R10 miljoen.

DINAMIKA VAN PERFЕКTE MARKTE

19. Produkte in hierdie mark tipe is so naby aan identies dat kopers nie omgee van watter besigheid hulle die produk koop nie. Hierdie scenario beskryf:

- A perfekte kompetisie.
- B monopolistiese kompetisie.
- C monopolie.
- D oligopolie.

20. Marginale wins word bereken as:

- A $MR + MC$
 - B $MR - MC$
 - C $TR + MC / Q$
 - D $(TR + TC)/Q$
- Sleutel: MR – Marginale inkome
 MC – Marginale koste
 TR – Totale inkomste
 TC – Totale koste
 Q – Hoeveelheid

21. Die markvraagkurwe vir 'n perfek mededingende bedryf is $QD = 24 - 2P$. Die markvoorraadkurwe is $QS = 6 + P$. Die mark sal in ewewig wees as:

	P	Q
A	6	12
B	12	6
C	30	36
D	36	30

- Sleutel: P – Prys
 Q – Hoeveelheid
 D – Vraag
 S – Aanbod

22. Watter een van die volgende scenario's beskryf die onsigbare hand-beginsel die beste?

- A Peter werk by 'n bakkery waar hy 'n nuwe reeks koekies sal bemark sodat die besigheid gelykbreek op die nuwe produkreeks.

- B Odette werk in 'n klerewinkel en sy sal probeer om 'n verkoopprijs te vind wat in haar beste belang is.
- C Norman maak tuisgekookte maaltye en lewer dit by sy kliënte af. Hy sal soveel maaltye maak as wat hy weet hy kliënte het om dit te koop.
- D Michelle is 'n aflosonderwyseres en sy sal dieselfde hoeveelheid ure werk as waarvoor sy betaal word.

DINAMIKA VAN ONVOLMAAKTE MARKTE

23. 'n Groot aantal vervaardigers verkoop almal 'n identiese produk. Dit impliseer dat:
- A die markvoorraadkurwe horisontaal is.
 - B al die vervaardigers (verkopers) 'n verlies ly.
 - C een vervaardiger nie die prijs kan verander nie.
 - D markchaos bestaan omdat vraag en aanbod nooit in ewewig kan wees nie.
24. Watter een van die volgende sal 'n natuurlike monopolie tot gevolg hê?
- A 'n Besigheid het 'n lisensie nodig wat deur die regering uitgereik word voordat dit kan begin handel dryf.
 - B 'n Enkele besigheid kan teen 'n laer gemiddelde koste produseer as twee of meer mededingers.
 - C 'n Besigheid het 'n eksklusiewe reg om 'n spesifieke diens te lewer.
 - D 'n Besigheid besit al die gepatenteerde insette wat nodig is vir die produksie van 'n spesifieke produk.
25. Besigheid G ontvang 'n patent op 'n produk H. Watter een van die volgende stellings is nie korrek nie?
- A Patente stimuleer innovasie, navorsing en ontwikkeling.
 - B 'n Patent kan gesien word as 'n versperring vir toegang tot 'n mark.
 - C 'n Patent lei tot 'n permanente monopolie vir 'n besigheid of bedryf.
 - D Patente moedig verbetering in die kwaliteit van goedere aan.
26. Besigheid F is deel van 'n industrie met 'n groot aantal ondernemings, gedifferensieerde produkte en maklike toegang tot die bedryf. Besigheid F funksioneer in 'n:
- A perfekte mededingende industrie.
 - B oligopolie.
 - C monopolistiese industrie.
 - D monopolistiese mededingende industrie.
27. 'n Gedifferensieerde produk het:
- A baie perfekte plaasvervanger-produkte.
 - B 'n klein aantal perfekte plaasvervanger-produkte.
 - C soortgelyke, maar nie perfekte, plaasvervangers.
 - D geen plaasvervangers nie.
28. 'n Handelaar wat in 'n monopolistiese mededingende mark funksioneer onderneem 'n groot advertensieveldtog om kopers te oortuig dat sy produk twee voordele bo sy mededingers se

produkte het, naamlik beter kwaliteit en beter waarde. Watter een beskryf die moontlike gevolge van die veldtog die beste?

	Aanvraag	Prys-elasticiteit	Beheer oor prys
A	Verminder	Meer vraag elastiese	Minder beheer oor prys
B	Verminder	Minder vraag elasties	Groter beheer oor prys
C	Verhoog	Minder vraag onelasties	Minder beheer oor prys
D	Verhoog	Meer vraag onelasties	Groter beheer oor prys

OORSAKE EN GEVOLGE VAN MARKMISLUKKINGS

29. Watter een van die volgende stellings oor markmislukking is korrek?
- A Die bestaan van vrye gebruikers (*free riders*) sal lei tot die oorproduksie van openbare goedere.
 - B Markte versuim om meriete goedere te verskaf.
 - C Klein besighede is gewoonlik minder doeltreffend as groot besighede as gevolg van disekonomie van skaal.
 - D Die sosiale voordele van sommige private goedere oorskry die private voordele.
30. Watter een van die volgende sou 'n ekonoom voorstel wat die regering moet implementeer om 'n negatiewe eksternaliteit te hanteer?
- A Sonde belasting
 - B Bewysstukke
 - C Patente
 - D Subsidies
